

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Ladislava Hejtmánka a soudkyně JUDr. Naděždy Treschlové a JUDr. Hany Kadaňové, Ph.D., ve věci

žalobkyně: **Z. Š.**
bytem XXX

proti

žalované: **Česká advokátní komora,**
se sídlem Národní 16, 110 00 Praha

proti rozhodnutí předsedy žalované ze dne 28. 6. 2024, čj. 10.04-000021/24-0003

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

[1] Žalobkyně napadla shora uvedené správní rozhodnutí, kterým předseda České advokátní komory určil žalobkyni k poskytnutí úplatné právní služby konkrétního advokáta se sídlem v Bruntále. Určení se vztahovalo na věc zastoupení v řízení o dovolání

proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 12. 2023, čj. 57 Co 179/2023-74 (ve znění opravného rozhodnutí ze dne 14. srpna 2024).

[2] V odůvodnění rozhodnutí je uvedeno, že žalobkyně požádala dne 22. 5. 2024 o určení advokáta, v žádosti uvedla jména dvou advokátů, kteří jí odmítli poskytnout právní službu, přičemž bylo akceptováno, že žalobkyně tuto skutečnost tvrdila tím, že dva oslovení advokáti jí neodpověděli na zaslanou sms zprávu. V odůvodnění je uvedeno, že příště tuto skutečnost musí žalobkyně prokázat.

[3] Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně žalobu, která byla neúplná, k výzvě soudu jí doplnila (o strany 3 a 4, které v zásilce soudu s podanou žalobou nebyly zaslány). Namítá, že žalovaná neodůvodnila, proč jí určila advokáta se sídlem více než 110 kilometrů od jejího bydliště, proto si na tento postup stížností ze dne 11. 7. 2024 stěžovala, na což sice žalovaná reagovala odpovědí, která však podle názoru žalobkyně její stížnost nevyčerpala co do podaných důvodů. Konkrétněji namítá, že nebylo reagováno na její nesouhlas se závěrem, že musí prokázat odmítnutí poskytnutí právní služby od dvou oslovených advokátů, k čemuž odkazuje na rozsudky správních soudů. Dále namítala, že žalovaná rozhoduje nejednotně, k tomu poukazuje na rozhodnutí ze dne 10. 4. 2024, kdy jí byl určen advokát k poskytnutí úplné právní služby. V tom spatřuje překročení zákazu libovůle a nejednotnosti rozhodování podle správního řádu a judikatury. Uvádí, že legitimně očekávala, že jí bude určen advokát v místě jejího bydliště. Nesouhlasí pak s tím, že v případě určení advokáta za úplatu je možné vycházet ze vzoru ministerstva spravedlnosti, a že lze pochybovat o zákonnosti přílohy č. 5 vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 120/2018 Sb.

[4] Žalovaná s podanou žalobou nesouhlasila a navrhovala její zamítnutí. Poukázala na to, že žalobkyni bylo vyhověno, že dovolací řízení, pro které jí byl advokát určen, bylo pravomocně zastaveno, čímž odpadl předmět řízení. Sídlo žalobkyně je v jedné z místních částí Frýdlantu nad Ostravicí, vzdálenost mezi ním a Bruntálem je 102 kilometrů autem, veřejnou dopravou činí doba jízdy necelé tři hodiny. Uvádí, že určený advokát přijímá ustanovení zástupcem řízení podle údajů v matričním zápisu, že žalobkyně vede množství sporů, proto by si prvotně měla advokáta zvolit především sama. Poukazuje na to, že dovolací řízení bylo skončeno, proto ani v případě úspěšné žaloby jí žalovaná nemůže jiného advokáta určit.

[5] Z nařízeného ústního jednání se nejprve omluvila žalobkyně, poté i žalovaná. Soud tak rozhodl mimo ústní jednání, ač jej žalobkyně požadovala.

[6] Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí, včetně řízení, jež jeho vydání předcházelo, v mezích žalobních bodů, jimiž je vázán, vycházejí přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí správního orgánu (ust. § 75 odst. 1, 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „s.ř.s.“), a o důvodnosti podané žaloby uvážil takto.

[7] Podle ust. § 18c odst. 1 – 3 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů: „Žadatel, který není ve věci, v níž žádá poskytnutí právní služby, zastoupen jiným advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a), má právo, aby mu Komora

určila advokáta k poskytnutí právní služby. V téže věci může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19, nebo nastane-li situace uvedená v § 20 odst. 2. (2) Žádost o určení advokáta k poskytnutí právní služby lze podat pouze na formuláři, jehož vzor stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou. Žádost kromě obecných náležitostí stanovených správním řádem obsahuje (a) popis věci, v níž by měla být právní služba poskytována, a (b) prohlášení žadatele, že jej ve věci, v níž je právní služba žádána, nezastupuje jiný advokát nebo osoba podle § 2 odst. 2 písm. a). (3) Nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.“.

[8] V posuzované věci podle názoru soudu k namítané nezákonnosti nedošlo. Je nutné zmínit zvláštní povahu tohoto institutu i tohoto rozhodnutí – žalobkyni bylo vyhověno v její žádosti a advokát jí byl ustanoven. V tomto řízení nejde o to, že by účastník měl nějaké veřejné subjektivní právo na ustanovení konkrétního advokáta. Volbu advokáta mu nikdo neupírá a může jí kdykoliv realizovat. Toto ustanovení reaguje na situaci, kdy určitý počet advokátů (v zákoně je stanoven počet na dva) odmítne právní službu poskytnout, tedy neuzavře s účastníkem příslušnou smlouvu. Protože advokát nemůže být na nucen takovou smlouvu uzavřít, musí mít účastník reálnou možnost, jak advokáta mít, zejména v případech, kdy procesní předpisy toto vyžadují. Právě tomu pak slouží toto zákonné ustanovení a advokát je žalobci ustanoven žalovanou.

[9] To však neznamená, že by v takovém případě měl účastník nějaké právo na ustanovení konkrétního advokáta. To není smyslem tohoto ustanovení, neboť pokud účastník chce nějakého konkrétního advokáta, či advokáta z nějakého místa, může se jej zvolit na plnou moc. Toto ustanovení zabraňuje tomu, aby účastník neutrpěl újmu na svých tvrzených právech a advokáta (zejména v řízeních, kdy jej musí mít) měl.

[10] Podle názoru soudu ustanovení advokáta nemůže být úplně bez přezkumu. Neobstálo by ustanovení takového advokáta, kde by bylo zjevné, že byl ustanoven advokát např. z naprosto nevhodného či nedostupného místa pro účastníka řízení či naprosto jiné specializace. Takové rozhodování by bylo nelegitimní libovůlí žalované.

[11] K ničemu takovému však v tomto případě nedošlo. Žalobkyni byl ustanoven advokát sice ze vzdálenější části soudního kraje, v němž má bydliště a v němž bylo vedeno soudní řízení, není však pro ní nedostupný, nebo nedosažitelný. Žalobkyně s ustanoveným advokátem může komunikovat nikoliv osobně, ale běžnými prostředky dnešní doby, proto samotná dostupnost sídla advokáta vzhledem k bydlišti žalobkyně nemusí být hlavním rozhodovacím důvodem. Skutečnost, že v současné době nedochází k osobnímu kontaktu v různých oblastech běžného života (např. při uzavírání spotřebitelských smluv distančním způsobem), je dnes naprosto běžná, a má odraz i v tom, že osobní setkání není v různých situacích natolik běžnou situací, jakou bývalo. Důvod, který žalovaná pro ustanovení tohoto konkrétního advokáta uvedla (rovnoměrné rozvržení ustanovení jednotlivých advokátů, ustanovení advokáta ze soudního kraje, kde se vede řízení, čímž se minimalizují cestovní výlohy k soudu při studiu spisu, množství soudních sporů, které vede žalobkyně, a které se musí odrazit v tom, že je jí nutno ustanovovat větší množství advokátů), je podle názoru soudu legitimní.

[12] V této věci byl ustanoven žalobkyni advokát ze soudního kraje, v němž má bydliště, v řízení před soudy prvního a druhého stupně v tomto soudním kraji. Pokud advokát měl potřebu nahlédnout do soudního spisu, mohl tak běžně učinit, bez vynaložení větších cestovních výdajů. Rovněž žalobkyně, pokud jej chtěla osobně navštívit, tak učinit mohla, žádné mimořádné okolnosti, které by jí v tom bránily, v žalobě neuvádí. Pokud žalobkyně nebyla spokojená se sídlem advokáta, nic jí nebránilo, aby se pokusila domluvit s advokátem, který by jí z tohoto důvodu vyhovoval lépe, zejména za situace, kdy žalobkyně je účastníkem velkého množství různých soudních řízení a v této problematice se tak dobře orientuje.

[13] Námitka, zda příslušný vzor žalované k ustanovení advokáta je v souladu se zákonem, se soud zabýval v předchozích rozsudcích mezi týmiž účastníky, přičemž jej neshledal důvodným. Ani v této věci se tak soud od této své rozhodovací praxe nijak neodchyluje, a odkazuje na toto posouzení v dřívějších rozhodnutích (srov. např. odst. 8 – 9 rozsudku zdejšího soudu ze dne 20. února 2025, sp. zn. 6 A 79/2024: „[8] V posuzované věci podle názoru soudu zákonné znění zcela jasně a zřetelně stanoví povinnost žadatele v žádosti uvést jména alespoň dvou oslovených advokátů. Tuto povinnost stanoví zákon a pokud jí žadatel nesplní, není možné jeho žádosti z tohoto důvodu vyhovět. Tato povinnost je pak rovněž výslovně uvedena i v příloze č. 5 vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 120/2018 Sb. v rovněž novelizovaném znění. Z tohoto důvodu soud nemá žádnou pochybnost o zákonnosti této přílohy, jak poněkud bez další argumentace namítá žalobkyně v žalobě, neboť tato příloha odpovídá zákonné povinnosti. [9] Pokud žalobkyně namítá jinou rozhodovací praxi žalované před 1. 1. 2024, pak ani tato námitka nemůže být úspěšná, neboť je zjevné, že jiná rozhodovací praxe se vztahovala k jiné právní úpravě. Proto mohla být rozdílná, což však nic nemění na tom podstatném, čímž je znění zákona účinné od 1. 1. 2024. Právě nová právní úprava v reakci na kasační nálezy Ústavního soudu jednoznačně upravila podmínky pro možné poskytnutí právní služby za úplatu, a to výslovným požadavkem, aby před takovým rozhodnutím žadatel doložil, že předtím oslovil dva advokáty. Smysl tohoto zákonného požadavku je podle názoru soudu zřejmý – vztah mezi advokátem a jeho klientem je vztahem, který musí charakterizovat vzájemná důvěra, proto zákon preferuje takový vztah, který vznikne na základě konsensuálního projevu vůle. Tento vztah vzájemné důvěry však nemusí být vždy naplněn, proto zákon dává advokátovi možnost takovou dohodu s klientem neuzavřít. Pokud k tomu dojde, a taková osoba chce zahájit řízení, kde je zastoupení advokátem povinné, neměla taková osoba (pokud nesplňovala zároveň podmínku nemajetnosti) příliš možností, jak účinně takové řízení vést. Právě proto na to reagoval jak nálezy Ústavního soudu, tak nová právní úprava, která takové osobě umožňuje advokáta ustanovit za úplatu. Tomu však musí předcházet doložení toho, že se taková osoba snažila o běžné právní zastoupení advokátem, které je založeno dohodou. Až poté, co to není možné, protože advokát nemá povinnost takovou dohodu uzavřít, může tato osoba požádat žalovanou o ustanovení advokáta, neboť objektivně nemá jinou možnost, jak v řízení úspěšně pokračovat. Podle názoru soudu je tak naprosto legitimní, že zákon před takovou situací, která není běžná, vyžaduje, aby tato osoba doložila, že se nejprve snažila své zastoupení advokátem řešit naprosto běžným způsobem, tedy dohodou s jí vybraným advokátem.“.

[14] V dané věci tak soud uzavírá, že podanou žalobu nepovažuje za důvodnou a proto ji zamítl (ust. § 78 odst. 7 s.ř.s.).

[15] Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., podle kterého má účastník, který měl ve věci úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem. Vzhledem k tomu, že žalovanému státu – vykonavateli veřejné správy - tyto nevznikly nad míru obvyklou jeho běžné činnosti, soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou (2) týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

Podle ust. § 104 odst. 3 písm. a) s.ř.s. v případě, kdy městský soud rozhodoval po zrušení rozhodnutí Nejvyšším správním soudem, je kasační stížnost nepřipustná, mimo situaci, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha dne 29. května 2025

JUDr. Ladislav Hejtmánek, v.r.
předseda senátu